

<i>A tantárgy címe</i> Társadalmi struktúra és mobilitás I.	<i>A tantárgy kódja</i> BBNSZ08000/BBNSZ02301	<i>Oktatott félév</i> 1
<i>A tantárgy típusa</i> Előadás	<i>Óraszám</i> 30	<i>Kreditek száma</i> 3/2

Tantárgy célja:

A félév során a hallgatók áttekintést kapnak a nemzetközi struktúrakutatások konceptuális alapjairól, a különböző irányzatok által kimunkált elméletekről és a legjelentősebb hazai kutatási eredményekről. A struktúrakutatások módszertani vonatkozásait a kurzus addig a mélységig tárgyalja, ameddig szükséges a bemutatásra kerülő elemzések gondolatmenetének és eredményeinek értelmezéséhez. A bevezető előadások tisztázzák a témasík lehetséges kutatási fókuszait, a társadalmi struktúra, rétegződés és egyenlőtlenség problémakör alapfogalmait. Ezt követi a különböző kutatási irányzatok koncepcióinak ismertetése, különös tekintettel a struktúra dinamikus és statikus felfogásainak kritikai szemléletű bemutatására. Azonosítjuk a különböző struktúra és rétegződésmodellek társadalomelméleti hátterét, a különböző iskolák érvelésének központi elemeit. Külön alkalmat szentelünk az értékrendszer és a szocializációs mechanizmusok strukturális stabilitásban és változásban betöltött szerepének bemutatására. A kurzus hangsúlyos témaköre a magyar struktúrakutatások története és a legnagyobb hatású empirikus vizsgálatok. Kiemelt figyelmet szentelünk azon kutatásoknak, amelyek - a két világháború közötti időszaktól napjainkig - a társadalomszerkezet hazai sajátosságait illetve a struktúra változásainak hazai sajátosságait vizsgálták. A kurzuszáró alkalmakat a jelenkori nemzetközi struktúrakutatások útkeresési törekvéseinek szenteljük, kitérve a legutóbbi idők hazai társadalmi változásai nyomán előállt kutatási kérdésekre és a felmerülő elméleti és módszertani kihívásokra is.

Előadó:

Dr Ferencz Magdolna Ph.D

Fogadó óra: kedd 12.30 – 13.13 (Ste: 063.)

A tantárgy részletes leírása:

Sorszám	Témakör	Óraszám
1	A kurzus célja, felépítése és követelményei A struktúrakutatások kiinduló kérdései	2
2-3	A társadalmi nagycsoportok megkülönböztetése alapfogalmak és terminológiai eltérések a különböző irányzatokban	4
4	Státusz, státuszcsoportok A társadalmi struktúra kikristályosodása Látens és manifeszt nagycsoportok	2
5	Társadalomszerkezet - a szocializációs mechanizmusok - - értékrendszer	2
6-7	Az egyenlőtlenségről alkotott felfogások társadalomelméleti háttere A rétegződés két alapmodellje, szintézistörekvések	2
8	Hazai elméleti modellek és főbb vizsgálati eredmények a két világháború közötti időszaktól a múlt század hatvanas éveinek végéig	2
9-10	A múlt század nyolcvanas éveinek hazai elméleti modelljei és vizsgálati eredményei	4
11	Struktúra és rétegződéskutatások a rendszerváltást követően	2
12	Makro- és mikro-szintű viszonyok összekapcsolása: hálózati paradigma	2

13	Kihívások és viták a jelenkori társadalmi struktúra(k)ról	2
14	Összegzés Szempontok a szóbeli vizsgára való felkészüléshez	2

Értékelés, követelmények:

Az elsajátított tudásanyag értékelésére írásbeli vizsga szolgál. A vizsga sikeres teljesítéséhez elengedhetetlen az előadásokon elhangzottak és a kötelező irodalomban foglaltak ismerete.

Kötelező irodalom:

Andorka, R. (2003) Bevezetés a szociológiába. Osiris kiadó, Budapest. 151-190. In Angelusz Róbert: A láthatóság görbe tükrei. Társadalomoptikai tanulmányok. Budapest, Új Mandátum, 2000. 39–58. vagy:

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Gecser_Otto/ch07s03.html#ftn.id618766

Beck, U. (1997) Túl renden és osztályon? in: Angelusz, R. (szerk): *A társadalmi rétegződés komponensei*. Új Mandátum Kiadó, Budapest. 418-468. o. vagy: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Gecser_Otto/ch07.html#ftn.id601833

Davis, K - Moore, W. (1997) A rétegződés néhány elve. in: Angelusz, R. (szerk): *A társadalmi rétegződés komponensei*, Új Mandátum Kiadó, Budapest. 10-23. o. vagy: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Gecser_Otto/ch02s02.html#ftn.id514581

Ferge, Zs. (2002) Struktúra és egyenlőtlenségek a régi államszocializmusban és az újkapitalizmusban. in: *Szociológiai Szemle* 2002/4. vagy

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Gecser_Otto/ch05s03.html#ftn.id566116

Giddens, A. (1995) Rétegződés és osztályszerkezet. in: uő. *Szociológia*. Osiris Kiadó, Budapest. 221-254. o.

Kolosi, T. (2000) *A terhes babapiskóta*. Osiris Kiadó, Budapest. 48-61. o.

Lin, N. (1997) Társadalmi erőforrások és társadalmi mobilitás. in: Angelusz, R. (szerk) *A társadalmi rétegződés komponensei*, Új Mandátum Kiadó, Budapest. 383-416. o. vagy: Angelusz Róbert és Tardos Róbert (szerk.): *Társadalmak rejtett hálózata*. MKI, Budapest, 1991. 23–49. old. vagy http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Gecser_Otto/ch06s04.html#ftn.id586925

Kolosi, T. (1987) *Tagolt társadalom*. Gondolat Kiadó, Budapest. 27-123. vagy http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Gecser_Otto/ch05s02.html

Parsons, T. (1997) A társadalmi rétegződés elméletének átdolgozott analitikus megközelítése. in: Angelusz, R. (szerk): *A társadalmi rétegződés komponensei*. Új Mandátum Kiadó, Budapest. 80-135. o.

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Gecser_Otto/ch02.html#ftn.id506954

Tumin, M. (1997) A rétegződés néhány elve: kritikai elemzés. in: Angelusz, R. (szerk): *A társadalmi rétegződés komponensei*. Új Mandátum Kiadó, Budapest. 80-137. o. vagy: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Gecser_Otto/ch02s03.html